

УДК 016:63:088:002.5/.6(091)

Віктор ВЕРГУНОВ,

директор Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки Української академії аграрних наук,
д-р с.-г. наук, професор

Історія і сьогодення національної сільськогосподарської бібліографії

У статті висвітлено проблеми створення національної сільськогосподарської бібліографії як форми відображення багатонаціональної пам'яті народу, засобу обміну й збагачення досягнень його культури, науки, інформаційного забезпечення аграрної галузі України.

К л ю ч о в і с л о в а: бібліографія, національна, сільськогосподарська, ДНСГБ УААН, наукова література, вчені-аграрії.

Глобальні зміни в політиці та економіці нашої держави, які відбулися після розпаду СРСР, спричинили безліч проблем, у тому числі й проблему створення нової національної інформаційно-бібліографічної системи на основі сучасних технологій. Провідне місце у формуванні цієї системи повинна зайняти національна бібліографія, зокрема і галузева.

Подальший розвиток сільського господарства й аграрної науки, а також європейський вибір нашої держави, що декларує нова влада, ставлять на порядок денний питання якнайшвидшого створення сучасної загальнодоступної системи інформаційно-бібліографічного забезпечення для надання вичерпної, оперативної й об'єктивної галузевої інформації фахівцям, виробникам і фермерам.

Національна сільськогосподарська бібліографія (НСБ), яка передбачає ретроспективний і поточний облік національних документів країни та інформування про них, є, безперечно, провідником у глобальному потоці інформації й відіграє особливу роль в організації виробничих процесів і наукових досліджень, дає змогу у вигляді бібліографічних записів і анотацій зберігати інтелектуальне надбання країни.

Академік Володимир Іванович Вернадський у своїй праці «Мысли о современном значении истории знаний» (1926) відзначав: «Научная мысль сама по себе не существует, она создается человеческой живой личностью, есть её проявление. В мире реально существуют только личности, создающие и высказывающие научную мысль, проявляющие научное творчество – духовную энергию. Ими созданные невесомые ценности – научная мысль и научное открытие в дальнейшем меняют ход процессов биосферы, окружающей нас приро-

ды»¹. На його думку, наукові знання і техніка, створені людиною, перетворились у «планетарне явище не тільки в тому розумінні, що їх результати стають надбанням усього людства, але також і в тому, що вони нарівні з природними силами визначають подальшу долю нашої планети». Тому так важливо зафіксувати результати наукової діяльності, висвітлені у друкованих джерелах.

Інший видатний український вчений, академік П. А. Тутковський, сучасник В. І. Вернадського, так писав про значення бібліографії: «Среди ценностей, создаваемых человеческим гением, одно из первых мест (если не первое по достоинству) должно быть отведено книге или печатному слову вообще, в которых запечатлевается и увековечивается драгоценнейшее достояние человечества – мысль, знание, ... совершенно естественно поэтому возникновение библиографии, науки о книгах, имеющей своей задачей вести точный инвентарь сокровищам мысли, погребённым в книгах, в литературе вообще»².

Актуальність питання удосконалення системи національної сільськогосподарської бібліографії підтверджується історичним досвідом її розвитку протягом ХХ століття. Особливо слід звернути увагу на 20–30-ті роки минулого століття, коли організація науково-допоміжної бібліографії визначалася особливостями становлення української аграрної науки в умовах спроби національного відродження. Незважаючи на неймовірно складні економічні умови і розруху, зумовлені, насамперед, першою світовою та громадянською війнами, на-

¹ Вернадский В. И. Избранные труды по истории науки. – М.: Наука, 1981. – С. 233.

² Киевское слово. – 1893. – № 19. – С. 1.

укова робота в нашій країні, як не дивно, не припинялася, проводилася багатогранна діяльність із дослідження актуальних питань науки й техніки, створювалася мережа галузевих науково-дослідних установ і вищих навчальних закладів. З розвитком науки виникла потреба налагодити бібліографічну інформацію. Необхідно зазначити, що в наукових установах бібліографічна робота велася поряд із дослідницькою. У багатьох із них були створені бібліографічні бюро, кабінети, відповідні комісії з метою збирання відомостей про галузеву літературу та її широку популяризацію. Поряд із науковими закладами науково-бібліографічну діяльність здійснювали й наукові бібліотеки – як універсальні, так і галузеві.

Проблемі бібліографування галузевої літератури багато уваги приділяв Сільськогосподарський науковий комітет України Наркомату земельних справ УСРР (СГНКУ НКЗС УСРР), який діяв із 1919 по 1927 рр. і фактично виконував функції державного координаційного центру в аграрній науці. До його складу входило Бібліографічно-бібліотечне бюро, керівник якого був членом Президії СГНКУ. Бюро систематично інформувало про нову сільськогосподарську літературу, вміщуючи критико-бібліографічні матеріали на сторінках журналів «Вісник сільськогосподарської науки», «Вісник Наркомату земельних справ», «Український агроном», «Земельник» тощо. Видатні вчені того часу вважали обов'язковим елементом своєї наукової діяльності популяризацію сільськогосподарської літератури. До таких найвідоміших популяризаторів по праву належить і А. Г. Терниченко. Протягом 1919–1923 рр. учений організував і редагував часописи «Трудове господарство», «Село», «Агроном», в яких публікувалися списки й реферати нової сільськогосподарської літератури.

Бібліографічно-бібліотечне бюро, очолюване відомим книгознавцем і бібліографом Костем Дубняком, отримуючи обов'язковий примірник видань із питань сільського господарства й суміжних дисциплін, розпочало роботу щодо створення національної (краєзнавчої за термінологією тих років) галузевої бібліографії, а саме облік літератури, журнальних і газетних статей, які видаються на території України або на території, заселеній українцями (Західна Україна, Кубань, Амурський край та ін.), публікацій, котрі стосуються сільського господарства України, незалежно від місця видання й мови. Такий «краєзнавчий принцип», застосований 80 років тому, цілком відповідає і сучасним науково-методичним підходам щодо визначен-

ня національної бібліографії³. На згаданих науково-методичних засадах було підготовлено й видано систематичний покажчик у формі щорічника «Матеріали сільсько-господарської бібліографії України. 1925 рік»⁴, який започаткував національну галузеву бібліографію. Це унікальне видання, як для свого часу, так і з погляду сьогодення, є взірцем високопрофесійної та сумлінної науково-бібліографічної праці й має непересічне значення для об'єктивного відтворення історії розвитку аграрної науки України 20-х років минулого століття.

У «Передмові» до нього К. Дубняк зазначив, що сільське господарство є і буде ще не одне десятиліття основною базою народного господарства України. «Тому не дивно, що в царині сільськогосподарській спостерігається особливо жвавий темп розвитку науки, наукової творчості, наукових досягнень, а як наслідок того, і велика видавнича продукція сільськогосподарської літератури, як періодичної так і неперіодичної... Жоден науковий робітник фізично не в силі ознайомитися з потрібною йому науковою літературою, що виходить без відповідної допомоги з боку спеціальних бібліографічних наукових установ. Само життя висуває на чільне місце бібліографічну працю і бібліографію, як науку, що є ключ до всякого знання»⁵.

У покажчику «Матеріали сільсько-господарської бібліографії України. 1925 р.» вміщено описи 7122 назв видань (книги, журнали) та статей з журналів і газет, які вийшли друком у 1925 р. Систематизація матеріалів виконана згідно з науковою міжнародною Децимальною Бібліографічною системою й деталізована у великій кількості рубрик і підрубрик, які розкривають широкий спектр сільськогосподарської науки та виробництва того періоду. Щоб полегшити користування систематичним покажчиком, додається «абетковий» покажчик авторів (близько 3 тис. прізвищ) і «предметовий» покажчик, а також перелік скорочених назв газет і журналів (119 назв), які зустрічаються у бібліографічних описах.

³ Омельчук В. Національна бібліографія України: тенденції розвитку, проблеми розробки // Бібліотечний вісник. – 1995. – № 5. – С. 1–13.

⁴ Матеріали сільсько-господарської бібліографії України. 1925 рік. Т. 1, вип. 1 / УСРР. Сільсько-Господарський Науковий Комітет України. Загальна Секція; Упорядкував К. Дубняк. – Х., 1927. – 227 с.

⁵ Матеріали сільсько-господарської бібліографії України. 1925 рік. Т. 1, вип. 1 / УСРР. Сільсько-Господарський Науковий Комітет України. Загальна Секція; Упорядкував К. Дубняк. – Х., 1927. – С. III.

Щорічник подає відомості про опубліковані праці широкого кола видатних українських учених-аграріїв, таких як В. Аверін, А. Бауман, Г. Висоцький, С. Веселовський, О. Гельмер, К. Гедройц, С. Вотчал, А. Дояренко, В. Колкунов, М. Кулешов, Б. Лебединський, С. Кулжинський, Г. Махов, А. Носів, Б. Рожественський, В. Сазанов, А. Сапегін, С. Москвичов, Є. Опоків, О. Соколовський, В. Смирненко, А. Терниченко, П. Тутковський, В. Рум'янцев, І. Фомічов, В. Юр'єв, О. Яната та ін. Багато з них згодом були репресовані, й лише наприкінці ХХ століття їхні імена почали знову повертатися із забуття.

Трагічно склалася доля укладача покажчика Костя Дубняка (1890 р. – ?), географа, економіста і бібліографа; Голови Бібліографічно-бібліотечного Бюро СГНКУ (1919–1927), керівника фундаментальної бібліотеки Харківського інституту сільськогосподарства та лісівництва (з 1924 р.), професора Інституту народної освіти і Українського науково-дослідного інституту географії та картографії (м. Харків, 1927–1934 рр.). У 1934 р. з ліквідацією Інституту був репресований разом із його директором⁶. Не судилося здійснитись і планам Бібліографічно-бібліотечного бюро СГНКУ видати повну бібліографію сільськогосподарської літератури за 1917–1924 рр., щорічники за 1926–1927 рр., хоча бібліографічні картотеки цих матеріалів були вже підготовлені. З ліквідацією СГНКУ в 1927 р. картотеки втрачені, а переважну більшість співробітників СГНКУ у 30-ті роки минулого століття були репресовані, як націоналісти і вороги народу. Про велику самовіддану роботу цієї організації в розбудові національної аграрної науки і бібліографії у той надзвичайно складний переломний період в історії України заборонялося згадувати протягом кількох десятиліть.

Це вплинуло негативно й на подальше становлення національної сільськогосподарської бібліографії, яка після першого випуску щорічника сільськогосподарської літератури за 1925 р. в Україні так і не відродилася.

Характерним прикладом сподівання на розвиток сільськогосподарської науки і саме української є, на нашу думку, покажчик «Матеріали для сільсько-господарської бібліографії України», підготовлений особисто академіком ВУАН П. А. Тут-

ковським і виданий у 1924 р., який містить 853 назви книг і статей з усіх галузей сільського господарства, опублікованих з кінця ХІХ століття і до 1917 р.⁷

Розглядаючи історичні етапи розвитку наукової сільськогосподарської бібліографії, доцільно зупинитися на її витоків, бо там є багато повчального й для сьогодення, насамперед те, що справі бібліографування, а отже пропаганді сільськогосподарської літератури і знань вже у пореформенній Росії приділяли державну увагу й надавали підтримку. Міністерство землеробства і державних маєстностей з 1884 р. здійснювало видання «Указатель книг, журнальных и газетных статей по сельскому хозяйству за ... год» (1884–1917), де широко (кількісно й тематично) була відображена вітчизняна сільськогосподарська література⁸.

Випуск щорічників здійснювався за активної участі їхнього основного укладача – Олександра Дмитровича Педашенка – агронома-статистика, бібліографа сільськогосподарської літератури, ученого спеціаліста Критико-бібліографічного бюро Сільськогосподарського ученого комітету Міністерства землеробства і державних маєстностей. Його діяльність щодо складання цих щорічників високо оцінена як сучасниками, так і наступними поколіннями. Бібліографічна праця О. Д. Педашенка тривала понад 30 років (з 1889 по 1925 рр.). Усього він видав 23 томи щорічних покажчиків сільськогосподарської літератури з 1889 по 1917 рр., підготував картотеки за наступні роки, включно по 1925 р.⁹ Ці видання є золотим фондом національної сільськогосподарської бібліографії як Росії, так і України. Щорічники О. Д. Педашенка – це єдине найповніше джерело науково-бібліографічної інформації про розвиток аграрної науки і сільськогосподарського виробництва України того періоду.

Не випадково перший том «Матеріалів сільськогосподарської бібліографії України. 1925 рік» було присвячено пам'яті О. Д. Педашенка. У 2005 р. виповнилося 80 років із дня смерті вченого, і ми віддаємо велику повагу й шану цьому невтомному ентузіасту, основоположнику сільськогосподарсь-

⁷ Тутковський П. А. Матеріали для сільсько-господарської бібліографії України. Вип. 1 / Всеукр. акад. наук. – К., 1924. – 48 с.

⁸ Довгопола О. П. З історії сільськогосподарської бібліографії в Україні // Бібліотечний вісник. – 1993. – № 1–2. – С. 23–27.

⁹ Довгопола О. П. Бібліографія сільськогосподарської літератури: Учбовий посіб. – Х.: Ред.-вид. від. Кн. палати УРСР, 1972. – 160 с.

⁶ Дубняк Кость [Біогр. довідка] // Енциклопедія Українознавства. Словникова частина / Голов. ред. В. Кубійович; Наук. т-во ім. Т. Г. Шевченка. – Репринтне відтворення вид. 1955–1984 рр. – К.: Глобус, 1994. – Т. 2. – С. 60.

кої бібліографії в колишній Росії, а разом з тим і в Україні. Вплив О. Д. Педашенка на розвиток галузевої бібліографії був незаперечний. і в різні роки робилися спроби продовжити видання щорічників і налагодити систематичний поточний облік видань.

З 1948 р. ЦНСГБ ВАСГНІЛ здійснювала випуск покажчиків «Сельскохозяйственная литература СССР», які видавалися протягом 52 років (до 1991 р.) і стали важливою складовою розвитку аграрної науки всього колишнього Радянського Союзу, у т. ч. і в Україні. Адже найповніше в них відображено публікації українських учених до 1990 р. З 1991 р. ЦНСГБ РАСГН як орган національної поточної галузевої бібліографії Росії продовжує видавати систематичний покажчик «Сельскохозяйственная литература» (у друкованій та електронній формі).

З утворенням незалежних суверенних держав і органів управління аграрною наукою існуючу в колишньому Радянському Союзі єдину систему сільськогосподарської бібліографічної інформації було зруйновано, а за 15 попередніх років в Україні ще не створено власної цілісної системи в повному обсязі. За цей час утворилися великі прогалини в реєстраційній державній бібліографії сільськогосподарської літератури, і ще й досі становище не стабілізувалося.

Роль національної бібліографії в забезпеченні загальної доступності публікацій надзвичайно важлива і з особливою гостротою постає в сучасних умовах. Технологічний розрив між багатими й бідними країнами виявляється також і в тому, що багаті країни дедалі ефективніше фіксують інформацію й переходять від друкованих форм до автоматизованих. Прикро, що саме тепер, коли є реальні можливості розвитку української науки й культури, питання створення національної бібліографії та й загалом системи бібліографічних джерел, необхідних для поглибленого всебічного дослідження різноманітних наукових проблем, і досі залишається не вирішеним.

Відмічаючи 80-річчя першої національної сільськогосподарської бібліографії і вже увійшовши у XXI століття самостійною державою з великим аграрним потенціалом, ми повинні вирішити питання про розгортання великомасштабної роботи щодо створення національної сільськогосподарської бібліографії, враховуючи здобутки наших попередників і сучасний досвід країн як близького, так і далекого зарубіжжя. Адже без повноцінної наукової бібліографії жодна галузь науки і виробництва не може успішно розвиватися.

Якою ж бібліографічною інформацією забезпечена вітчизняна аграрна галузь останні 15 років? Наведемо кілька переконливих прикладів. Так, за даними статистичного збірника Книжкової палати «Друк України», за 1991–1996 рр. було видано 393 примірники сільськогосподарської літератури, що, звичайно, становить далеко не повний облік усіх видів документів, особливо малотиражної наукової літератури. З 1996 р. Книжкова палата України заснувала серію видань «Національна бібліографія України», серед яких «Літопис книг» (12 вип. на рік) і «Літопис журнальних статей» (24 вип. на рік).

Детальний аналіз цих літописів стосовно відображення літератури сільськогосподарської тематики показав, що значна частина видань аграрного напрямку не охоплена національним бібліографічним обліком. Наприклад, у «Літописі книг» за 2004 р. (№ 1–12) зареєстровано 442 видання, а в «Літописі журнальних статей» (№ 1–24) – 1734 статті.

**Публікації (література)
сільськогосподарської тематики,
відображені в окремих розділах,
«Літописів» Книжкової палати України за 2004 р.**

Тематичні розділи	«Літопис книг» (кількість видань)	«Літопис журнальних статей» (кількість статей)
33. Економіка. Економічні науки	53	304
57. Біологічні науки	17	79
58. Ботаніка	13	107
59. Зоологія	4	29
6/9. Хвороби свійських тварин. Ветеринарія	3	177
63. Сільське господарство. Лісове господарство. Мисливство. Рибне господарство	294	1013
9. Географія. Краєзнавство. Біографії. Історія	58	25

Для порівняння наведемо дані про публікації, подані у щорічних звітах УААН. У 2004 р. науковими установами УААН видано 206 найменувань друкованої продукції, опубліковано 5,5 тис. статей у наукових виданнях. З окремих напрямів і галузей сільського господарства публікації набагато перевищують за кількістю зареєстровані Книжковою палатою України. Наприклад, Науково-мето-

дичний центр УААН «Землеробство» опублікував 182 статті у журналах, збірниках та інших наукових виданнях; Інститут овочівництва і баштанництва – 93 статті; Інститут садівництва – 184 статті; НМЦ «Ветеринарна медицина» – 430 статей. З проблем історії аграрної науки та сільського господарства лише науковцями ДНСГБ УААН у 2004 р. опубліковано 78 статей¹⁰. З питань аграрної науки й виробництва величезну кількість публікацій створюють також учені 22 аграрних вищих навчальних закладів, наукові установи НАН України та інші суміжні за галузями наукові установи й навчальні заклади.

Національна реєстрація друкованої продукції (як показано на прикладі аграрної галузі) не відображає реального стану розвитку науки і сільськогосподарського виробництва, що викликає гостру тривогу. Вважаємо, що тільки силами Книжкової палати України цю проблему не вирішити. Необхідно терміново відродити галузеву національну бібліографію, створивши для цього національні інформаційно-бібліографічні Центри.

В аграрній галузі таким національним центром має стати Державна наукова сільськогосподарська бібліотека УААН, яка забезпечуватиме повномасштабний поточний облік публікацій НДУ мережі УААН та аграрних ВНЗ. ДНСГБ УААН має для цього певну базу, отримуючи з 2002 р. обов'язковий примірник усіх видань галузі (який, до речі, теж не надходить у повному обсязі, як і до Книжкової палати України, але на рівні галузі є більше можливостей оперативного впливати на цей процес). Бібліотека видає «Бюлетень ДНСГБ УААН», де частково відображаються нові надходження. На жаль, обмежені фінансові можливості й матеріально-технічна база ДНСГБ УААН не дають змоги видавати покажчики поточної національної бібліографії, хоча деякою мірою це компенсує видання реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України» (з 1999 р.).

Попри фінансові й технічні труднощі діяльність ДНСГБ УААН у галузі національної бібліографії розгорнулася в останні п'ять років (2001–2005 рр.) найбільш продуктивно. Видано ряд цінних науково-бібліографічних посібників, здійснюється виконання загальнодержавної програми «Документальна пам'ять України», одним із елементів якої є створення Українського бібліографічного репертуару

книжкових видань України з усіх галузей знань за весь період існування.

ДНСГБ УААН, як одна з найстаріших книгозбірень, має найповніше зібрання документів сільськогосподарської тематики. З 2002 р. Бібліотека видає каталоги-покажчики «Українська сільськогосподарська книга (з фондів ДНСГБ УААН)» (укладачі: В. А. Вергунов, Л. О. Зінченко, Л. Ф. Забудська). Вийшло друком 6 випусків, до яких включено літературу як українською, так і російською мовами, видану з 1868 по 1935 рр. Такі видання сприятимуть вивченню розвитку сільськогосподарства України в історичному аспекті, аграрної науки, допоможуть у формуванні джерелознавчої основи наукових досліджень, ширше розкриють фонди ДНСГБ УААН.

До посібників національної сільськогосподарської бібліографії належать науково-допоміжні ретроспективні бібліографічні покажчики ДНСГБ УААН: «Періодичні видання з агрономії в Україні. 1918–1940 рр. Журнали, «Бюлетені», «Вісті», «Наукові записки», «Збірники наукових праць», «Труди» (укладачі: В. А. Вергунов, О. П. Анікіна) і «Періодичні та продовжувані видання з агрономії на Полтавщині (XIX–XX століття)» (2002). Складовою частиною національної бібліографії є започатковані ДНСГБ УААН серії біобібліографічних науково-допоміжних посібників. У біобібліографічній серії «Академіки Української академії аграрних наук» (засн. 1998 р.) видано 24 персональних покажчики; у серії «Біобібліографія вчених-аграріїв України» (засн. 1998 р.) вийшло 14 покажчиків, присвячених визначним ученим України як минулого, так і сучасності. У 2001 р. ДНСГБ УААН започаткувала історико-бібліографічну серію «Аграрна наука України в особах, документах, бібліографії». Видання цієї серії висвітлюють історію становлення й розвитку аграрної науки в окремих галузях і регіонах України, відтворення забутих або маловідомих її сторінок, життя й діяльність визначних творців вітчизняної аграрної науки XIX–XX століття. Вийшло друком 9 випусків, з яких 2 монографії та 7 науково-бібліографічні збірники, присвячені таким видатним ученим, як П. В. Будрін, О. А. Яната, Б. Г. Іваницький, Д. Ф. Лихвар, М. І. Вавілов. Монографічні й біобібліографічні видання цієї серії ввели в науковий обіг раніше недоступні та маловідомі літературні документи, архівні матеріали.

Центр історії аграрної науки ДНСГБ УААН створив Національну комп'ютерну базу даних із історії становлення й розвитку науково-дослідних установ УААН і вищих навчальних закладів I–IV рівнів ак-

¹⁰ Звіт про діяльність Української академії аграрних наук за 2004 рік / УААН; Упоряд.: М. К. Царенко, В. О. Круть, В. С. Гончаров. – К.: Аграр. наука, 2005. – 318 с.

редитації Міністерства аграрної політики України, в якій відображені також основні фундаментальні наукові публікації цих установ за весь період їхнього розвитку. Незважаючи на відсутність фінансування спеціальних досліджень, ДНСГБ УААН працює і над створенням національної ретроспективної сільськогосподарської бібліографії. Складені бібліографічні картотеки книг і статей, опублікованих у 1989–1995 рр. Але за браком коштів і сучасного комп'ютерного обладнання подальше опрацювання цих матеріалів стало неможливим.

Не можна відкладати вирішення питання створення національної, у тому числі й сільськогосподарської бібліографії, як складової національної інформаційної системи України. Це має бути конкретна поетапна робота національних профільних науково-бібліографічних центрів різних систем і відомств. Доцільним було б створення єдиного позавідомчого науково-методичного центру національної бібліографії України (можливо при Асоціації бібліотек України), який на основі колективно вироблених методичних і практичних рішень узгоджуватиме та спрямовуватиме діяльність усіх організацій-учасників.

Ми маємо сьогодні результати діяльності окремих бібліотечно-бібліографічних центрів України зі створення українського бібліографічного репертуару, але, на жаль, єдиної програми створення національної бібліографії України поки що не існує (або не прийнято на державному рівні).

Про необхідність її створення вказували, зокрема, учасники наукової конференції «Національна бібліографія України: стан і тенденції розвитку», яка відбулась у Києві ще у квітні 1994 р. На конференції розглядався комплекс проблем розвитку національної бібліографії, у т. ч. і галузевої, її історії й теорії. У рішенні конференції відмічалося, що для входження України в європейську і світову інформаційно-бібліографічну систему необхідно, в першу чергу, розв'язати ряд проблем створення національної бібліографії, а саме: забезпечення функціонування повного й оперативного бібліографічного обліку вітчизняного документного потоку; створення відповідно до світових стандартів бібліографічних, фактографічних, довідкових і авторитетних баз даних Книжковою палатою

України, великими науковими бібліотеками і галузевими інформаційно-бібліографічними центрами; вирішення питання щодо діяльності центру національної бібліографії з утворенням при ньому координаційної ради з розроблення і впровадження концепції національної бібліографії України¹¹. Назріла гостра необхідність проаналізувати стан справ у галузі розбудови національної бібліографії на межі тисячоліть і розглянути перспективи її розвитку на Всеукраїнській науковій конференції найближчим часом.

НСБ має бути важливою складовою державної програми інформатизації України й аграрної галузі зокрема. Як свідчить світова й вітчизняна практика, без постійного і достатнього державного фінансування реалізувати повноцінну програму створення національного бібліографічного репертуару практично неможливо. Необхідно прийняти на державному рівні Положення про Національну бібліографію України – національний інформаційний ресурс із урахуванням міжнародних вимог і стандартів як засіб, що дасть змогу забезпечити культурне й інтелектуальне надбання нації та зробити його доступним сучасним і майбутнім користувачам.

Поряд з цим необхідно розробити (спільними зусиллями Мінагрополітики України та УААН) відомчу Науково-технічну програму «Національна сільськогосподарська бібліографія», в якій передбачити надання ДНСГБ УААН статусу національного галузевого інформаційно-бібліографічного центру, який би координував наукові дослідження з відповідних питань і здійснював би спільно з Центрами наукового забезпечення АГВ областей і бібліотеками науково-дослідних установ УААН та вищих навчальних закладів Мінагрополітики України створення системи національної бібліографічної інформації.

¹¹ *Бабич В. С., Загуменна В. В.* Національна бібліографія як основа національної системи інформаційно-бібліографічних ресурсів України // *Бібліографознавство: теорія і практика: Зб. наук. пр.* – К.: НПБ України, 1997. – С. 10–16; *Паток В.* Діяльність НПБУ в галузі національної бібліографії за період 1991–2000 рр. // *Вісн. Кни. палати.* – К., 2001. – № 5. – С. 3–4.